

© Мухаддес Китапты аударыу Институты, 2004

Еврейлерге жазылған хат

Китап ҳаққында мағлыұмат

Хат биринши гезекте Ийсаға исенетуғын яхудийлерге жазылған. Бул хатты ким жазғаны белгисиз.

Хат Ески Келисимди жақсы билетуғын исениўшилерге қарата жазылғанлықтан, онда биринши (ески) келисим менен екінши (жаңа) келисимнің арасындағы байланыс ҳаққында сөз етиледі.

Хатта Масих ҳаққында мынадай мағлыұматлар бериледи: 1. Ол Қудайдың Улы, сонлықтан барлық периштелерден хәм хәмме пайғамбарлардан (әсиресе Муўсадан) уллы; 2. Ол – Ески Келисим дәўириндеги бас руўханийлерден де уллы болған бас руўханий, Оның қурбанлығы минсиз хәм мәңгилик. Сол себептен Оған исенген адамлар гүнадан, өлимнен хәм қорқыныштан азат болып, хақый-қаттан қутқарылады.

Және де, хатта исенимнен қайтпаў кереклиги ҳаққында ескертиўлер бар хәм исеними күшли болған адамлар мысал етип көрсетилип, исеним менен жасаў кереклиги ҳаққында хәр түрли ақыл-нәсиятлар берилген.

Биринши бап

Қудай Өз Улы Ийса арқалы сөйледі

¹ Қудай әййемги заманларда пайғамбарлар арқалы көп мәртебе хәм хәр түрли жоллар менен ата-бабаларымызға сөйлеген еди. ² Ал бул соңғы уақытларда болса, Қудай бизлерге Өз Улы Ийса арқалы сөйледі. Қудай Өз Улын пүткил барлықтың мийрасхоры етип белгилеп, Ол арқалы пүткил дүньяны жаратқан еди. ³ Қудайдың Улы – Қудайдың салтанатының жарқыраған нуры болып, Ол Қудайдың табиатының хақыйқаттан қандай екенін көрсетеді. Ул Өзинің құдиретли сөзи менен пүткил барлықты сақлап тур. Ол Өзин құрбан етип, бизлерди ғұналарымыздан тазалағаннан соң, жоқарыдағы құдиретли Қудайдың оң тәрәпине отырды.

Қудайдың Улы Ийса периштелерден уллы

⁴ Қудайдың Улы периштелерден қаншелли жоқары атты алған болса, Ол олардан соншелли үстин турады. ⁵ Өйткени Қудай периштелердиң қайсы бирине:

*«Сен Мениң Улымсаң,
Бугин Мен Саған Әке болдым»*.*

Және де:

*«Мен Оған Әке боламан,
Ол Маған Ул болады»**, –*

деген еди? ⁶ Және де, Қудай туңғыш Улын дүньяға жиберип атырып былай деген:

«Мениң барлық периштелерим Оған табынсын»***.

⁷ Ал периштелер хаққында болса, Мухаддес Жазыу былай дейди:

*«Қудай Өз периштелерин самалдай,
Хызметшилерин оттың жалынындай қылады»****.*

⁸ Бирақ, Қудайдың Улы хаққында Мухаддес Жазыу былай дейди:

*«О Қудай, Сениң тахтың мәңги турады,
Патшалық бийлигиң – әдил бийлик»*****.*

* 1:5 Забур 2:7.

** 1:5 Патшалық хаққында 2-кітап 7:14.

*** 1:6 Мухаддес Нызамды қайталау 32:43.

**** 1:7 Забур 103:4.

***** 1:8 Патшалық хасаң – әдиллик хасасы.

9 Сен хақлықты сүйіп, нызамсызлықты жек көрдің.
 Сонлықтан Қудай, Сениң Қудайың,
 Сени хызметке тайынлап,
 Саған жолдасларыңа қарағанда,
 Даңқ хәм қууанышты көбирек берди»*.**

10 Және де, былай дейди:

«О Ийемиз,
 Әуел баста жердің тийкарын Сен салғансаң.
 Аспанды да Сениң қолларың жаратқан.

11 Жер хәм аспан жоқ болып кетеди, бірақ Сен мәңгиге барсаң.
 Олардың хәммеси де кийимдей тозып қалады.

12 Оларды шапан сыяқлы орап қоясаң,
 Олар кийим сыяқлы өзгертиледі.
 Бірақ, Сен хеш қашан өзгермейсең,
 Әмир жылларың да тамам болмайды»***.

13 Қудай периштелердің хеш бирине де:

«Душпанларыңды аяқларыңның астына бастырмағанымша,
 Мениң оң жағымда отыр»****, –

демеген. 14 Ақыры периштелердің хәммеси қутқарылуыға ийе болатуғынларға хызмет қылуы үшін жиберілген хызметши рухлар-ғо.

Екинши бап

Дыққат-итибарлы болайық!

¹ Сонлықтан еситкенлеримизден узақлап, жолдан шығып кетпеуимиз үшін, еситкенлеримизге еле де көбирек дыққат аударуымыз керек.

² Себеби периштелер арқалы айтылған сөз күшке ийе болып, хәр қандай жынаят хәм бойсынбаушылық үшін әдил жаза берилетуғын еди.

³ Солай екен, дәслеп Ийемиз Ийса тәрәпинен айтылған, соңынан Оннан еситкенлер тәрәпинен тастыйықланған уллы қутқарылуыға итибарсыз қарасақ, бизлер бул жазадан қалай қашып қутыла аламыз?

⁴ Қудай да бул хаққында кәрабатлы белгилер, таң қаларлық нәрселер хәм хәр түрлі кәрабатлы ислер арқалы, және де, Өз кәлеуі бойынша Мухаддес Руұхтың***** сыйларын үлестириуі арқалы гүәалық берди.

* 1:9 Сөзбе-сөз: «Сени қууаныш майы менен көбирек майлады».

** 1:8-9 Забур 44:7-8.

*** 1:10-12 Забур 101:26-28.

**** 1:13 Забур 109:1.

***** 2:4 Мухаддес Руұх – Қудайдың Руұхы.

Қутқарылыуға жетелеуши Ийса

⁵Қудай бизлер сөз етип атырған келешек заманды периштелерге бағынышлы қылған жоқ. ⁶Керисинше, Мухаддес Жазыудың бир жеринде биреу былай деп гүәалық берген еди:

«О Ийем, Сен еске алғандай адам ким өзи?»

Сен оған ғамхорлық көрсететуғындай, адам улы ким болыпты?»

⁷ *Оны периштелерден аз уақытқа* төменирек қойдың,*

Даңқ-хұрмет тажын оған кийдирип,

⁸ *Хәмме нәрсени оның аяқларына бас урғыздың**.*

Қудай хәмме нәрсени адамға бағынышлы қылып, оған бағынышлы болмаған хеш бир нәрсе қалдырмады. Деген менен, хәмме нәрсениң адамға бағынышлы экенин бизлер елеге дейин көрмей атырмыз.

⁹Бирақ бизлер периштелерден аз уақытқа төменирек қойылған Ийсаның өлим азабын шеккени ушын, даңқ-хұрмет тажын кийгенин көрип турмыз. Аўа, Ол Қудайдың мийрими менен хәмме адамлар ушын өлимди басынан кеширген еди. ¹⁰Хәмме нәрсе Қудай ушын хәм Қудай арқалы бар болған. Усы Қудай көп перзентлерин уллылыққа еристириу ушын, оларды қутқарылыуға жетелеуши Ийсаны азап-ақыретлер арқалы минсизликке жеткизиуди макул көрди. ¹¹Өйткени мухаддес қылыушы Ийса хәм Ол мухаддес қылған исениушилердиң хәммеси бир Әкеден. Сонлықтан Ийса оларды «тууысқанларым» деп атауға уялмайды.

¹² Ийса былай дейди:

«Қудай, Сениң атыңды тууысқанларыма жәрия етемен,

Олардың жыйынында Сени алғыслайман»***.

¹³ Және басқа жерде былай делинген:

«Мен Қудайға сүйенемен»****

тағы да:

«Минекей, Мен Қудайдың Маған берген балалары менен бирге усы жердемен»*****.

¹⁴Бул балалар ет хәм қаннан ибарат болғанлықтан, Ийсаның Өзи де оларға теңлесип, ет хәм қаннан ибарат болған адамның денесине ийе болды. Буны Ол өлим үстинен бийликке ийе болғанды, яғный шайтанды Өз өлими арқалы набыт қылыу ушын ¹⁵хәм өмир бойы

* 2:7 Ямаса: сәл-пәл.

** 2:6-8 Забур 8:5-7.

*** 2:12 Забур 21:23.

**** 2:13 Ийшая 8:17.

***** 2:13 Ийшая 8:18.

олим қорқынышы себебли қул болғанлардың хәммесин азат қылуы үшін иследи. ¹⁶ Себеби, әлбетте, Ийса периштелерге емес, ал Ибрайымның урпағынан болғанларға жәрдем етеди. ¹⁷ Сол себептен Қудайдың хызметінде мийрим-шәпәәтли хәм садық бас руұханий болып, адамлардың гүналарын тазалау үшін, Ол хәр тәрөплеме тууысқанларына уксауы керек еди. ¹⁸ Оның Өзи сынаққа түсип, азап шеккенликтен, Ол сынаққа түскенлерге де жәрдем ете алады.

Үшінши бап

Ийса Муұсадан уллы

¹ Солай етип, бизлер менен бирге Қудай тәрөпинен шақырылған, хәй мухаддес тууысқанларым, Қудайдың елшиси хәм бас руұхани-йи, деп өзлеримиз ашық тән алған Ийса хаққында терең ойлаңлар! ² Муұса Қудайдың пүткил шаңарағында Қудайға садық болғанындай, Ийса да Өзин хызметке қойған Қудайға садық болды. ³ Үйди салған үйдиң өзинен гөре көбирек хұрмет көргени сыяклы, Ийса да Муұсадан гөре жоқарырақ уллылыққа ылайық табылды. ⁴ Хәр бир үйдиң қурыушысы бар, ал Қудай пүткил барлықтың жаратыушысы. ⁵ Муұса келешекте айтылатуғын сөзлер хаққында гүұалық беріу үшін, Қудайдың пүткил шаңарағында бир хызметкер сыпатында садық болды. ⁶ Бирақ, Масих* Қудайдың шаңарағын басқаратуғын Ул сыпатында садық болды. Егер өзлеримиздеги үмит себебли пайда болатуғын батырлық хәм куұанышты ақырына дейин беккем сақласақ, бизлер — Оның шаңарағымыз.

Исенбеушлик хаққында ескертиу

⁷ Сол себептен Мухаддес Руұх былай дейди:

«Егер бугин Қудайдың дауысын еситсеңиз,

⁸ *Шөлдеги сынақ уақтында қозғалаң көтерген
ата-бабаларыңыздай,*

Қайсарлық етпеңдер.

⁹ *Олар сол жерде қырық жыл бойы Мениң ислеримди
көрген болса да,*

Мени сынай берди.

¹⁰ *Сонлықтан Мен сол әуладқа ғәзеппениң былай дедим:*

*„Олардың жүрек қәлеулері бәрқулла тууыры емес,
Олар Мениң жолларымды билмеді“.*

---

* ^{3:6} *Масих* — еврей тилинде «Басына май қуйылған адам» дегенди аңлатады. Қудай үәде еткен Қутқарушы.

11 *Және де, Мен қажарленгенімде:*

„Олар Мениң дем алыу үшін беретұғын меканыма кирмейди“, – деп ант ишкен едим»*.

12 Хәй тууысқанларым, жүрегиниз исенбей жауыз болып калып, тири Қудайдан безип кетиуден сақ болыңдар! 13 Керисинше, араңыздағы хеш бириңиз гүнаның алдауына ерип, жүрегін қайсар қылмауы үшін, хәр күни еле «бүгин» деп айтылып атыр екен, бир-бириңизди жигерлендирип барыңдар. 14 Өйткени егер бизлер дәслепки исенимимизди ақырына дейін беккем сақласақ, Масихқа тийисли болған хәмме нәрсеге шериклес боламыз. 15 Жоқарыда былай делінген еди:

«Егер бүгин Қудайдың дауысын еситсеңдер,

Оған қарсы қозғалаң көтерген ата-бабаларыңыздай,

Қайсарлық етпеңдер»**.

16 Қудайдың сөзин еситсе де, Оған қарсы қозғалаң көтерген кимлер еди? Муусаның басшылығында Мысырдан шыққанлардың хәм-меси емес пе еди? 17 Қудай кимлерге қырық жыл ашыулы еди? Гүна ислеп, сүйеклери шөлде қалғанларға емес пе? 18 Қудай кимлерге: «Мениң дем алыу үшін беретұғын меканыма кирмейсизлер», – деп ант ишкен еди? Өзине бойсынбағанларға емес пе? 19 Солай етип, көрип тұрғанымыздай, олар исенбегенликтен сол жерге кире алмады.

Төртінши бап

Қудайдың дем алыу үшін беретұғын меканы

1 Сонлықтан Қудай беретұғын дем алысты, яғнай Ол беретұғын тынышлықты алыу хакқында үәде еле де күшке ийе екен, араңыздағы хәр бириңиз усы үәдеден бос калып қойыудан қорқып, сақ болыңдар. 2 Себеби бизлерге жәрияланған Хош Хабарды ата-бабаларымыз да еситкен еди. Бирақ олар еситкен сөзлерин исеним менен қабыл етпегенликтен, бул сөзлердин оларға пайдасы тиймеди. 3 Қудай дүньяны жаратып болғаннан кейин-ақ, дем алыу үшін беретұғын меканды таярлап қойған болса да, олар хакқында былай деген:

«Мен қажарленгенімде:

„Олар Мениң дем алыу үшін беретұғын меканыма хеш қашан кирмейди“, – деп ант иштим»***.

* 3:7-11 Забур 94:7-11.

** 3:15 Забур 94:7-8.

*** 4:3 Забур 94:11.

Бирак, исенетуғын бизлер сол меканға киремиз. ⁴ Мухаддес Жазыўдың бир жеринде жетинши күн* хаққында былай делинген:

«Қудай жетинши күни барлық ислеринен дем алды»**.

⁵ Және де, Мухаддес Жазыўдың басқа жеринде Қудай былай деген:

«Олар Мениң дем алыў ушын беретүғын меканыма ҳеш қашан кирмейди»***.

⁶ Солай етип, алдын Хош Хабарды еситкенлер сөзге кулақ аспағанлықтан, дем алатуғын меканға кирмеді. Бирак, басқалар ушын ол жерге кириўге мүмкиншилик бар. ⁷ Сол себептен Қудай «бүгин» деп аталатуғын және бир күнди белгилеп, алдын айтылғандай, көп ўақытлардан соң, Даўыт арқалы былай деген еди:

«Егер бүгин Қудайдың даўысын еситсеңдер, Қайсарлық етпеңдер»****.

⁸ Егер Ешуа израиллыларды Қудайдың дем алыў ушын беретүғын меканына еристиргенде, Қудай соңынан басқа бир күн хаққында айтпаған болар еди. ⁹ Демек, Қудайдың халқы ушын хақыйкый дем алатуғын ўақыт келеди. ¹⁰ Қудай дүньяны жаратқаннан соң қалай дем алған болса, Ол беретүғын дем алысты, яғный Ол беретүғын тынышлықты алған хәр бир адам да өз ислеринен солай дем алады. ¹¹ Солай екен, ҳеш биримиз бойсынбаған сол адамларға ерип адаспай, Қудай беретүғын дем алысты, яғный Ол беретүғын тынышлықты алыўға тырысайық.

¹² Қудайдың сөзи тири хәм тәсирли. Ол еки жүзли қылыштан да өткир болып, жан менен руўхты, буўын менен сүйеклерди бөлетүғын дәрежеде суғылып киреди: ол жүректеги ой хәм нийетлерди әшкара қылады. ¹³ Жаратылған ҳеш бир нәрсе Қудай алдында жасырын емес. Оның көз алдында хәр бир нәрсе ашық хәм аян. Бизлер усы Қудайға есап беремиз.

Бас руўханийимиз Ийса

¹⁴ Бирак, бизлерде аспанға көтерилген уллы бас руўханийимиз — Қудайдың Улы Ийса бар. Сонлықтан өзлеримиз ашық тән алған исенимимизди беккем сақлайық. ¹⁵ Ол — бизлердиң хәлсизликлеримизди бөлисе алатуғын бас руўханий. Оның Өзи хәр тәрөплеме бизлер

---

* 4:4 Яғный: шемби күни. Қудайдың буйрығы бойынша, яхудийлердиң дем алыс күни.

** 4:4 Жаратылыс 2:2.

*** 4:5 Забур 94:11.

**** 4:7 Забур 94:7-8.

сыяқлы сыналды, бірақ гүна ислемеди. ¹⁶ Сонлықтан рехимлилик алыу үшін хәм керек ўактында өзлеримизге жәрдем ететуғын мийримге ерисиу үшін, Қудайдың мийримге ийе тахтына батыллық пенен жақынлайық.

Бесинши бап

¹ Хәр бир бас руўханий адамлар арасынан таңлап алынады хәм ол Қудайға байланыслы ислерде адамлардың ўәкили болып, олардың гүналары үшін Қудайға садақа хәм қурбанлықлар бериу үшін таһынланады. ² Билмей қалып жолдан адасқанларға ол мүләйимлилик пенен қатнас жасай алады. Өйткени оның өзиниң де хәлсиз жерлери бар. ³ Сол себептен ол тек халықтың гүналары үшін емес, ал өзиниң гүналары үшін да қурбанлық бериуи шәрт. ⁴ Хеш бир адам бас руўханий болыу мәртебесине өзлигинен ересе алмайды. Тек Харон сыяқлы Қудай тәрәпинен шақырылса ғана ересе алады.

⁵ Сол сыяқлы, Масих та бас руўханий болыу мәртебесине ийе болыу үшін, Өзин Өзи уллылаған жоқ. Ал Оған:

*«Сен Мениң Улымсаң,
Бүгин Мен Саған Әке болдым»**, —

деген Қудайдың Өзи Оны усы мәртебеге еристирди. ⁶ Мухаддес Жазуыдың басқа жеринде Қудай Оған былай деген:

*«Сен Мелхиседек сыяқлы,
Мәңгиге руўханийсең»**.*

⁷ Масих жер жүзинде адам болып жасаған күнлерде Өзин өлимнен қутқара алатуғын күшке ийе болған Қудайға бәлент дауыс пенен нала етип, көз жасларын төгип, дуға етип жалбарынды. Ол Қудайға бойсынғанлықтан, Қудай Оны еситти. ⁸ Ол Қудайдың Улы болса да, шеккен азаптары арқалы бойсыныуды үйренди. ⁹ Масих усы тәризде минсизликке ерисип, Өзине бойсынатуғынлардың хәм-меси үшін мәңгилик қутқарылыуға жол ашты ¹⁰ хәм Ол Қудай тәрәпинен Мелхиседек сыяқлы бас руўханий, деп аталды.

Исенимнен қайтпау хаққында ескертиу

¹¹ Мелхиседек хаққында айтажақ көп сөзлеримиз бар, бірақ сизлер зейинсиз болғанлықтан, түсиндириу қыйын болады. ¹² Усы ўақытқа келип, сизлер муғаллим болыуыңыз керек еди. Бірақ сизлер

* 5:5 Забур 2:7.

** 5:6 Забур 109:4.

Қудайдың сөзлеринің дәслепки тийкарларын қайтадан үйрениу-ге мүтәжсиз. Сизлерге күшли аўқат емес, ал сүт керек! ¹³ Сүт пенен азықланатуғын хәр бир адам гөдек, яғный хақыйқатлық сөзи бойынша жасаўда тәжирийбесиз адам болғаны. ¹⁴ Ал күшли аўқат ересек адамлар ушын, яғный өмирдеги тәжирийбеси арқалы жаман менен жақсыны айырыў сезимине ийе болғанлар ушын арналған.

Алтыншы бап

¹ Сонлықтан Масих хаққында басланғыш тәлийматты үйрениуде тоқтап қалмайық, ал алға илгерилеп, жетисип барайық. Өлимге жетелеуши ислер ушын тәўбе етиуден*, Қудайға исениуден, ² суўға шомылдырыў хаққында қағыйдалардан, қол қойып дуўа етиуден, өлилердиң тирилиуинен хәм мәңгилик хүкимнен ибарат болған сол тәлийматтың тийкарларын қайтадан салмайық. ³ Егер Қудай рухсат берсе, бизлер алға илгерилеп, жетисип барамыз.

⁴ Бир мәртебе хақыйқатлық нуры түсип, Қудайдың сыйының дөмин татқан хәм Мухаддес Руўхқа шерик болғанларды, ⁵ Қудайдың сөзиниң жақсы екенин хәм келешектиң құдиретли ислерин өмирлеринде көрип болып, ⁶ исенимнен қайтқанларды дүзетип тәўбе қылдырыў мүмкин емес. Себеби олар Қудайдың Улын өзлери қайтадан атанақ ағашқа шегелеп, маскара қылған болады. ⁷ Устине жийи-жийи жаўған жаўынды ишкен хәм өзинде ислегенлерге пайдалы зүрәат берген жерди Қудай жарылқайды. ⁸ Бирақ, шеңгел хәм жантақ өсирген жер жарамсыз болып, көп күтпей ғарғысқа ушырайды хәм ақыры жандырылып жибериледи.

⁹ Сизлерге келсек, сүйикли туўысқанларым, бизлер усылай десек те, сизлердиң қутқарылуыға байланыслы еле де көбирек жарылқауларға ийе екениңизге исенимимиз кәмил. ¹⁰ Өйткени Қудай әдалатсыз емес: Ол сизлердиң мийнетиңизди хәм исениушилерге** қылған хәм қылып атырған хызметиңиз арқалы Өзине көрсеткен сүйиспеншилигиңизди умытпайды. ¹¹ Хәр бириңиздиң үмитиңизди ақырына дейин беккем сақлауыңыз ушын, усылай ғайрат салыуыңызды әрман етемиз. ¹² Және де ериншек болмай, Қудай тәрәпинен үәде етилгенлерди исеним хәм сабырлылық пенен алғанлардан өрнек алыуыңызды қәлеймиз.

* 6:1 *Тәўбе етиу* – терис жолдан қайтып, Қудайдың жолына түсиу.

** 6:10 Сөзбе-сөз: мухаддеслерге.

Қудайдың өзгермейтуғын үдесі

¹³ Қудай Ибрайымға үде бергенде, Өзинен уллырақ хеш ким болмағанлықтан, Өзинің аты менен ант ишип, ¹⁴ былай деген еди:

*«Сени үсти-үстине жарылқайман,
Урнақларыңды сансыз қылып көбейтемен»*.*

¹⁵ Солай етип, Ибрайым сабырлылық пенен күтип, үде етилгенди алды.

¹⁶ Адамлар өзлеринен уллырақ болған менен ант ишеди. Олар ушын ант айтылған сөзлерди тастыйыклап, хәр бир тартысты тоқтады. ¹⁷ Сол сыяқлы, Қудай да Өз еркинің өзгермейтуғынын үдени алғанларға ашық көрсетпекши болып, үдесин ант пенен тастыйықлады. ¹⁸ Солай етип, усы еки нәрсе, яғный үде хәм ант өзгермейди. Себеби Қудай оларды айтқанда өтирик сөйлеуі мүмкин емес. Сонлықтан өзлеримизге берілген үмитти беккем саклауымыз ушын, Қудайдан пана тапқан бизлер олар арқалы үлкен жубанышка ийе боламыз.

¹⁹ Бизлердің бул үмитимиз жанларымыз ушын кемениң көшкиси сыяқлы исенимли хәм беккем. Усы үмит бизлерди аспандағы Мухаддес шатырдың пердесинің арғы төрепине өткізеди. ²⁰ Ийса бизлер ушын сол жерге бизлерден алдын кирип, Мелхиседек сыяқлы мәңгиге бас руұханий болды.

Жетинши бап

Руұханий Мелхиседек

¹ Бул Мелхиседек Сәлем патшасы хәм Қүдиретли Қудайдың руұханий еди. Ол патшаларды жеңиліске ушыратып қайтып киятырған Ибрайымды қарсы алып, оған пәтиясын берген еди. ² Ал Ибрайым оған хәмме нәрсенің оннан бирин берген еди. Оның еки аты бар, бириншиси Мелхиседек болып, бул аттың мәниси «әдиллик патшасы», ал екіншиси Сәлем патшасы болып, бул аттың мәниси «тынышлық патшасы» дегенди аңлатады. ³ Оның әкеси, анасы хәм шежиреси белгисиз. Әмиринің басы, я соңы жоқ. Ол сол жағынан Қудайдың Улына уқсайды хәм мәңгиге руұханий болып қалады.

⁴ Қараңлар, ол каншелли уллы! Хәтте, түп бабамыз Ибрайым да түскен олжаларының оннан бирин оған берген еди. ⁵ Лебий урыўынан шыққан руұханийлер Мухаддес Нызамдағы буйрық бойынша өз туўысқанларынан, яғный халықтан, хәммеси де Ибрайымның

---

* 6:14 Жаратылыс 22:17.

урпақлары болса да, оннан бирин алыўы тийис еди. ⁶Мелхиседек Лебий урыўынан болмаса да, Ибрайымнан оннан бирин алып, Қудайдың ўәдесине ийе болған оған пәтиясын берген еди. ⁷Пәтия берген адам пәтия алған адамнан уллы екени сөзсиз. ⁸Оннан бирин алатуғын руўханийлердің басында өлим бар. Бирак, Ибрайымнан оннан бирин алған Мелхиседектиң тири екени хаққында гүўалық бар. ⁹Демек, оннан бирин алатуғын Лебийдің өзи де Ибрайым аркалы оннан бирин берди, деп айтыўға болады. ¹⁰Өйткени Мелхиседек Ибрайымды қарсы алғанда, Лебий еле бабасы Ибрайымның белінде еди.

***Ийса Мелхиседек
сыяқлы руўханий***

¹¹Израил халқы Мухаддес Нызамды лебийлилердің руўханийлик хызмети тийкарында алған еди. Бирак егер Харон әўладынан болған лебийлилердің руўханийлик хызмети аркалы минсизликке ерисиў мүмкин болғанда, онда Мелхиседек сыяқлы басқа бир руўханийдің келиўине хәжет бар ма еди? ¹²Себеби руўханийлик хызмети өзгертилсе, Мухаддес Нызам да өзгертилиўи тийис. ¹³Алдын сөз етилген адам, яғный Ийса басқа урыўдан шыққан еди. Сол урыўдан хеш ким қурбанлық шалынатуғын орында хызмет етпеген. ¹⁴Ал Ийемиз Ийсаның Яхуда урыўынан келип шыққаны анық. Муўса бул урыўға байланыслы руўханийлик хаққында хеш нәрсе айтпаған еди.

¹⁵Мелхиседекке уксаған басқа бир руўханий пайда болғанынан бул сөзлеримиз еле де анығырақ болады. ¹⁶Ийса Лебий урыўына байланыслы болған Мухаддес Нызамдағы қағыйдалар бойынша емес, ал таўсылмайтұғын өмир құдирети менен руўханий болды. ¹⁷Өйткени Мухаддес Жазыўда Ол хаққында:

«Сен Мелхиседек сыяқлы,

Мәңгиге руўханийсен», —

деген гүўалық бар. ¹⁸Руўханийлик хаққында әўелги қағыйдалар хәлсиз хәм пайдасыз болғанлықтан бийкар етилни. ¹⁹Себеби Мухаддес Нызам хеш бир нәрсени минсизликке еристирмеди. Буның орнына, бизлерди Қудайға жақынластыратуғын жақсы үмит берилди.

²⁰Ийса Қудайдың берген анты бойынша руўханий болды. Ал лебийли руўханийлер Қудайдың анты бойынша руўханий болған жок.

²¹Ийса Өзине:

«Қудай Ийемиз ант ишти, Ол антынан таймайды:

„Сен мәңгиге руўханийсең“»*, —

---

* 7:21 Забур 109:4.

деген Қудайдың анты бойынша руұханий болды. ²² Солай етип, Ийса еле де жақсырақ келисимнің гиреуі болды.

²³ Және бир айырмашылығы мынадай: әпиұайы руұханийлердин саны көп еди. Өйткени өлим оларға хызметлерин даўам етиўге тосқынлық қылатуғын еди. ²⁴ Бирақ Ийса мәңги жасайтуғын болғанлықтан, Оның руұханийлиги де мәңги. ²⁵ Сонлықтан Ол Өзи арқалы Қудайға келгенлерди пүткиллей қутқаратуғын күшке ийе. Себеби Ол мәңгиге тири болып, Қудайдан олар ушын өтинип сораиды.

²⁶ Ийса бизлерге керек болған бас руұханийдің анық Өзи болады. Өйткени Ол мухаддес, айыпсыз, пәк, гүнакарлардан ажыратылған хәм аспаннан да жоқары көтерілип, уллы абырайға ийе болған. ²⁷ Басқа бас руұханийлер сыяклы, хәр күни әўели Өз гүналары ушын, ал соңынан халықтың гүналары ушын қурбанлық бериўдин Оған хәжети жоқ. Себеби Ол Өзин қурбан етип, бул исти бир мәртебе хәм биротала орынлады. ²⁸ Муўсаның Нызамы адам болғанлықтан минсиз емес болғанларды бас руұханий қылып қояды. Бирақ Муўсаның Нызамынан соң, Қудайдың ант етип берген үәдеси Оның мәңгиге минсиз Улын бас руұханий етип койды.

Сегизинши бап

Ийса – жаңа келисимнің бас руұханийи

¹ Айтқанларымыздың тоқ етери мынадан ибарат: бизлердин аспанда құдиретли Қудайдың оң жағында отырған бас руұханийимиз Ийса бар. ² Ол сол жерде адам тәрәпинен емес, ал Қудай тәрәпинен қурылған хақыйқый хәм мухаддес шатырда хызмет қылады. ³ Хәр бир бас руұханий садақа хәм қурбанлықлар бериў ушын тайынланады. Сонлықтан бизлердин бас руұханийимиздин де беретуғын бир нәрсеси болыўы тийис еди. ⁴ Егер Ийса жер жүзинде қалғанда, руұханий болмас еди. Өйткени әлле қашан жер жүзинде Мухаддес Нызам бойынша садақалар беретуғын руұханийлер бар. ⁵ Бирақ, бул руұханийлер аспандағы хақыйқый хәм мухаддес шатырдың үлгиси хәм көлеңкеси болған жердеги Мухаддес шатырда хызмет етеди. Себеби Муўса усы Мухаддес шатырды қурыўға кирискенде, Қудай тәрәпинен былай деп ескертилген еди: *«Абайла, хәр бир нәрсени таўда өзиңе көрсетилген үлги бойынша исле»**. ⁶ Ал Ийса бурынғыдан да жақсырақ үәделерге тийкарланып дүзилген, Қудай менен адамлардың арасындағы жақсырақ келисимнің тәўеллешиси болды. Сонлықтан Ол

* 8:5 Шығыў 25:40.

руұханийлердің хызметінен анағұрлым жоқарырақ хызметке ийе болды.

⁷ Егер сол биринши келісім кемшиліксіз болғанда, оның орнына екіншісін дүзиудің керегі болмас еді. ⁸ Ал, халқын айыплы деп тапқан Құдайдың сөзлери мынадай:

«Жаратқан Ийеміз былай дейди:

„Мен Израил халқы хәм Яхудия халқы менен,

Жаңа келісім дүзетуғын күнлер жақынлады.

⁹ *Бул келісім Мен олардың ата-бабаларының қолынан услап,*

Мысыр елинен алып шыққан уақтымда,

Олар менен дүзген келісім сыяқлы болмайды.

Өйткени олар Мениң келісімиме садық болмады.

Сонда Мен де олардан жүзимди терис бурдым.

¹⁰ *Сол күнлерден соң, Израил халқы менен дүзетуғын келісімим мынау:*

Нызамларымды олардың сана-сезімлерине салып,

Жүреклерине ойып жазып қояман.

Мен олардың Құдайы боламан,

Олар Мениң халқым болады.

¹¹ *Хеш кимнің жанындағы адамға,*

Я болмаса, өз туұысқанына,

Ийемізди бил, деп үйретиуіне хәжет жоқ.

Себеби кишкенесинен үлкеніне дейин,

Олардың хәммеси Мени билетуғын болады.

¹² *Мен олардың нахақ ислерин рехімлик пенен кеширемен,*

Гүналарын қайтып есима алмайман „*“.

¹³ Құдай «жана келісім» деп, бұрынғысының гөнерген көрсетти. Гөнерген нәрсе көп өтпей жоқ болады.

Тоғызыншы бап

Биринши келісім дәуіріндегі диний хызмет

¹ Биринши келісім дәуірінде сыйыныу қағыйдалары хәм адамның қолынан қурылған Мухаддес шатыр бар еді. ² Қурылған сол Мухаддес шатырдағы «Мухаддес бөлме» деп аталатуғын биринши бөлмеде шыра қойғыш, стол хәм столдың үстінде Құдайға усынылған нанлар болатуғын еді. ³ Мухаддес шатырдағы екінши перденің артында «Ең мухаддес бөлме» деп аталатуғын екінши, ишкі бөлме бар еді. ⁴ Бул бөлмеде хош ийисли затлар түтетилетуғын алтыннан

* 8:8-12 Еремия 31:31-34.

исленген орын хэм хэмме жери алтын менен қапланған Келисим сандығы бар еди. Сандықтың ишинде манна* салынған алтын гүзе, Харонның бөрткен хасасы хэм он буйрық ойып жазылған таслар бар еди. ⁵Сандықтың үстинде керуб атлы уллы периштелердің мүсини бар еди. Олар сандықтың үстиндеги гүналар кеширилетуғын жерди** қанатлары менен жаўып туратуғын еди. Бирақ, хәзир бул нәрселер хакқында бирме-бир айта алмаймыз.

⁶Мухаддес шатыр усылай үскенеленген еди. Оның биринши бөлмесине руўханийлер хәр қашан кирип, сыйыныў хызметин орындайтуғын еди. ⁷Ал екинши, ишки бөлмеге болса, бир жылда бир мәртебе тек бас руўханий ғана кире алатуғын еди. Ол өзи менен бирге сол жерге өзиниң гүналарының хэм халықтың билмей исленген гүналарының кеширилиўи ушын шалынған қурбанлықтың қанын алып кириўи тийис еди. ⁸Бул арқалы Мухаддес Руўх бизлерге мынаны билдиреди: Мухаддес шатырдың биринши бөлмеси еле бар екен, Ең мухаддес бөлмеге баратуғын жол жабық болады. ⁹Бул хәзирги заман ушын тымсал болып, берилген садақалар хэм қурбанлықлардың Қудайға сыйынатуғын адамның хұжданын пәклей алмайтуғынын*** көрсетеди. ¹⁰Булар тек жеўге, ишиўге хэм хәр қыйлы диний тазаланыў үрдислерине байланыслы нәрселер болып, жаңа дүзим пайда болғанға дейин күшке ийе болған сыртқы қағыйдалар ғана.

Масихтың минсиз қурбанлығы

¹¹Бирақ Масих пайда болған жақсы нәрселердің**** бас руўханийи болып келип, қолдан соғылмаған, яғный бул дүньядағы жаратылыстан болмаған уллырақ хэм минсиз Мухаддес шатырға кирди. ¹²Масих теке хэм баспақлардың қаны менен емес, ал Өз қаны менен Ең мухаддес бөлмеге биринши хэм соңғы мәртебе кирип, бизлерге мәңгилик қутқарылыў алып келди. ¹³Бурын харамланып қалғанлардың денесиниң пәк болыўи ушын, олардың үстислерине теке менен өгизлердің қаны хэм қашарлардың күли себиллип, оларды мухаддес қылатуғын еди. ¹⁴Ал енди болса, мәңгилик Мухаддес Руўх арқалы Өзин минсиз қурбанлық қылып Қудайға бағышлаған Масихтың қаны бизлердің тири Қудайға хызмет ете

* 9:4 *Манна* — Израил халқы Мысырдан шығып шөлде жүргенде, Қудай аспаннан берген азық.

** 9:5 Ямаса: мийрим-шәпәәт берилетуғын жерди.

*** 9:9 Сөзбе-сөз: хұжданын минсиз қыла алмайтуғынын.

**** 9:11 Басқа нускада: Бирақ Масих келешектеги жақсы нәрселердин.

алыўымыз ушын, хўжданымызды лимге жетелеўши ислерден тазалаўы сзсиз.

¹⁵ Солай етип, Қудай трепинен шақырылғанлардың ўде етилген мнгилик мийрасты алыўы ушын, Масих Қудай менен адамлардың арасында дўзилген жаңа келисимнң тўеллешиси болды. йткени Ол адамларды биринши келисимнң ўақтында ислеген гўналарынан қутқарыў ушын, зин қурбан етти. ¹⁶ сият* бар жерде ўсият еткен адамнң лимин тастыйықлаў да керек болады. ¹⁷ сият тек адамнң лиминен соң ғана кўшке ийе болады. сият еткен адам тири болса, ол хеш қандай кўшке ийе емес. ¹⁸ Сонлықтан биринши келисим де қан тгилгеннен кейин кўшке енди. ¹⁹ Муўса Мухаддес Нызамнң хр бир буйрығын халыққа жриялағаннан соң, баспақ хм текелердин суў қосылған қанына қызыл жўн хм иссоп шбин малып алып, келисим китабынң да, пўткил халықтң да ўстине септи де: ²⁰ «Бул – Қудайдың сизлер менен дўзген келисимин бекитетуғын қан»**, – деди. ²¹ Сондай-ақ, ол Мухаддес шатырдың хм сыйынғанда қолланылатуғын барлық затлардың ўстине де қан септи. ²² Хкыйқаттан да, Мухаддес Нызам бойынша дерлик хмме нрсе қан менен тазаланады. Қан тгилмесе, гўна кеширилмейди.

²³ Солай етип, аспандағы хкыйкый нрселердин ўлгиси болған бул нрселер усылай тазаланыўы керек еди. Бирақ аспандағы нрселер болса, оннан да жақсырақ қурбанлықтар менен тазаланыўы тийис. ²⁴ Себеби Масих аспандағы хкыйкый хм мухаддес шатырдың ўлгиси болған, қолдан қурылған Мухаддес шатырға емес, ал тўўры аспанға кирип, хзир бизлер ушын Қудайдың алдында тур. ²⁵ Малдың қаны менен Ең мухаддес блмеге жыл сайын киретуғын бас руўханий сыяқлы, аспанға кирген Масихқа зин қайта-қайта қурбан етиўдин кереги жоқ. ²⁶ Егер олай болмағанда, дўнья жаратылғаннан баслап Масихтың қайта-қайта азап шегиўи тийис болар еди. Бирақ Масих зин қурбан етип, гўнаны жоқ қылыў ушын, заманның ақырында тек бир мртебе жерге келди. ²⁷ Бир мртебе лип, оннан соң хўким етилиў адамлардың тғдирине жазылған. ²⁸ Сол сыяқлы, Масих та кплердин гўналарын жуўыў ушын, биринши хм соңғы мртебе қурбан болды. Екинши мртебе болса, Ол гўналарды жуўыў ушын емес, ал зин интизарлық пенен кўтип атырғанларды толық қутқарыў ушын келеди.

* 9:16 Грекше «ўсият» сзи «келисим» дегенди де билдиреди.

** 9:20 Шығыў 24:8.

Оныншы бап

Масих – соңғы қурбанлық

¹ Мухаддес Нызам келешектегі жақсы нәрселердің хақықый келбети емес, ал көлеңкесі ғана. Сонлықтан усы Мухаддес Нызам бойынша хәр жылы үзликсиз берилетуғын бирдей қурбанлықлар Қудайға сыйынатуғынларды хеш қашан толық пәклей алмайды. ² Егер толық пәклей алса, қурбанлық берилиў тоқтатылмас па еди? Өйткени сыйыныўшылар бир мәртебе ғұналарынан тазаланғанынан соң, оларда қайтып ғұнакарлық сезими қалмаған болар еди. ³ Бирақ усы қурбанлықлар адамларға жыл сайын ғұналарын есине түсиреди. ⁴ Себеби өгизлер менен текелердің қаны ғұналарды жоқ қыла алмайды. ⁵ Сол себептен Масих дүньяға келип, Қудайға былай деген еди:

*«Қурбанлық пенен садақаны Сен қәлемедиң,
Бирақ, Мен ушын бир дене таярладың.*

⁶ *Жағылған садақаларды
хәм ғұна ушын берилген қурбанлықларды
Сен хош көрмедидің.*

⁷ *Сонда Мен былай дедим:
„Оралған китапта Мен туўралы жазылғандай,
О Қудай, Сениң қәлеуиңди орынлаў ушын,
Мине, Мен келдим“»*.*

⁸ Төмендегилердің Мухаддес Нызам бойынша берилетуғынына қарамастан, Масих алдын: «Қурбанлықларды, садақаларды, жағылған садақаларды хәм ғұна ушын берилген қурбанлықларды Сен қәлемедиң хәм оларды хош көрмедидің», – деген еди. ⁹ Соңынан Масих: «Сениң қәлеуиңди орынлаў ушын, Мен келдим», – деди. Яғный, Ол екінши келисимди орнатыў ушын, биринши келисимди бийқар етті. ¹⁰ Қудайдың усы қәлеуи бойынша, Ийса Масих Өз денесин биринши хәм соңғы мәртебе қурбан етиўи арқалы бизлер мухаддес қылындық.

¹¹ Хәр бир руўханий хәр күни хызметте турып, бирдей қурбанлықларды қайта-қайта береді. Бирақ бул қурбанлықлар ғұналарды хеш қашан жоқ қыла алмайды. ¹² Ал бизлердің бас руўханийимиз Масих ғұналар ушын мәңгиликке татырлы тек бир қурбанлық берип, Қудайдың оң тәрәпине отырды. ¹³ Ол сол ўақытлардан бери, Өз душпанларының аяқларының астына басылыўын күтпекте. ¹⁴ Өйткени Ол мухаддес қылынғанларды тек бир қурбанлық пенен мәңгиликке

* 10:5-7 Забур 39:7-8.

минсиз қылды. ¹⁵ Мухаддес Руўх та бул хаққында бизлерге гүәлык береди. Әўели Ол былай деген:

¹⁶ *«Жаратқан Ийемиз былай дейди: „Сол күнлерден соң,
Олар менен дүзетуғын келисимим мынаў:
Нызамларымды олардың жүреклерине салып,
Сана-сезимлерине ойып жазып қояман“»**.

¹⁷ Соңынан Ол қосымша қылып, былай дейди:
*«Олардың гүналарын хәм нызамсыз ислерин қайтып есиме
алмайман»***.

¹⁸ Демек, гүналар кеширилген болса, енди олар ушын қурбанлық беріўдин де кереги жоқ.

***Исенимде беккем турып,
сабырлы болыңдар!***

¹⁹ Сонлықтан хәй туўысқанларым, Ийсаның қаны себепли аспандағы Ең мухаддес бөлмеге кириўге бизлерде батыллық бар. ²⁰ Ол бизлерге Мухаддес шатырдағы перде арқалы, яғный Өз денеси арқалы сол Ең мухаддес бөлмеге кириўге жаңа хәм тири жол ашып берди. ²¹ Усы Ийса – Қудайдың шаңарағын басқаратуғын бизлердің уллы руўханийимиз. ²² Сол себептен Оның қаны менен хұжданымыз айып-лаған ислерден жанымызды тазалап хәм денемизди таза суў менен жуўып, толық исеним менен шын жүректен Қудайға жақынлайық. ²³ Өзлеримиз ашық мойынлаған үмитимизди екиленбей беккем сақлайық. Себеби үәде берген Қудай садық. ²⁴ Бир-биримизге ғамхор болып, бир-биримизди сүйиспеншиликке хәм жақсы ислер ислеўге руўхландырайық. ²⁵ Айырым адамлардың әдетке айландырғанындай, жыйналысларымызды қалдырмайық. Керисинше, Ийемиз келетуғын сол күннің жақынлағанын билеп, бир-биримизди еле де көбирек жигерлендирип барайық.

²⁶ Өйткени егер бизлер хақыйқатты билгенимизден соң да, биле тура гүна ислеўди даўам етсек, онда енди гүналар ушын берилетуғын басқа қурбанлық жоқ. ²⁷ Тек хұкимди хәм Қудайға қарсы болғанларды жандырып жоқ қылатуғын лаўлаған отгы қорқыныш пенен күтиў ғана қалады. ²⁸ Муўсаның Нызамын тән алмай бузған адам еки ямаса үш гүаның гүәлығы менен аяўсыз түрде өлтирилетуғын еди. ²⁹ Енди бир ойланып көринлер, Қудайдың Улын аяқ асты етип, өзин мухаддес қылған қанды, яғный келисимди бекиткен қанды қәдирсиз көрген хәм Қудайдың мийиримли Руўхын масқаралаған

* 10:16 Еремия 31:33.

** 10:17 Еремия 31:34.

адам буннан да аўырырақ жазаға ылайықлы болмай ма? ³⁰ Себеби бизлер «*Өш алыў Мениң қолымда, сазайын Өзим беремен*»* хәм және де «*Жаратқан Ийемиз Өз халқын хұким етеди*»**, – деген Қудайды билемиз. ³¹ Тири Қудайдың қолына түсиў каншелли қорқынышлы!

³² Ал сизлер өзлериңизге хақыйқатлық нуры түскеннен сон, азап-ақыретлерге толы гүреске шыдаған дәслепки күнлериңизди еске түсириңлер. ³³ Гейбир ўақытлары өзлериңиз ел-журт алдында маскара етилип, жәбир шегетуғын едиңлер. Ал айырым ўақытлары усындай аўхалға түскенлердиң хәсиретин бөлисетуғын едиңлер. ³⁴ Сизлер исеним себепли камақта болғанлардың да дәрәтлерине шерик болдыңлар. Өзлериңизди еле де жақсырақ хәм мәңгиге бар болатуғын мал-мүлик күтип турғанын билип, мал-мүлкиңиздиң талан-тараж қылыныўын қуўаныш пенен қабыл еттиңлер. ³⁵ Солай етип, усы беккем исенимиңизди жойтпаңлар. Өйткени ол ушын алатуғын сыйыңыз үлкен. ³⁶ Қудайдың қәлеўин орынлап, ўәде етилгенди алыўыңыз ушын, сизлерге сабырлылық керек болады. ³⁷ Себеби Қудай бир пайғамбары арқалы былай деген:

*«Енди аз-маз ўақыттан кейин,
Келетуғын тез арада келеди, Ол кешикпейди.*

³⁸ *Маған тийисли ақланған адам исеними менен жасайды,
Егер ол арқаға шегинсе, оған кеўлим толмайды»***.*

³⁹ Бизлер арқаға шегинип набыт болатуғынлардан емеспиз. Ал, исенип қутқарылатуғынларданбыз.

Он биринши бап

Исеним хаққында

¹ Исеним – бул үмит етилген нәрселердиң әмелге асатуғынына хәм көринбейтуғын затлардың бар екенине гүмансыз исениў. ² Ата-бабаларымыз усындай исеними себепли, Қудай тәрәпинен хошаметленди. ³ Бизлер исенимимиз себепли, дүньяның Қудайдың сөзи менен жаратылғанын түсинемиз. Солай етип, көринбейтуғын нәрселерден көринетуғын нәрселер пайда болған. ⁴ Исеними себепли, Абыл Қудайға Каиннан гөре жақсырақ қурбанлық берди. Ол исеними себепли ақланған адам деп саналып, Қудай тәрәпинен хошаметленди. Өйткени Қудай оның берген садақаларын қабыл етти. Абыл өлген болса да, оның исеним менен ислеген иси еле үлги болып келмекте.

* 10:30 Мухаддес Нызамды қайталаў 32:35.

** 10:30 Мухаддес Нызамды қайталаў 32:36; Забур 134:14.

*** 10:37-38 Хабакук 2:3-4.

⁵ Исеними себепли, Енок өлим көрмей-ақ жоқарыға алынды. Оны хеш ким таба алмады, себеби Қудай оны жоқарыға алған еди. Ол жоқарыға алыныуға дейин оның Қудайға унаған адам екени хаққында гүўалық берилди. ⁶ Исеним болмаса, Қудайға унаў мүмкин емес. Өйткени ким де ким Қудайға жақынламақшы болса, Оның бар екенине хэм Оның Өзин излегенлерди сыйлықлайтуғынына исениўи тийис.

⁷ Исеними себепли, Нух еле болмаған нәрселер туўралы Қудай тәрeпинен ескертилгенде, Қудайдан қорқып, шаңарағының қутқарылыуы ушын, кеме соқты. Ол бул арқалы дүньяны хүким етти хэм исеними себепли ақланыуға еристи.

⁸ Исеними себепли, Ибрайым ўәде етилген елге кетиў ушын шақырылғанда, Қудайдың сөзине бойсынып, қай жерге кетип баратырғанын билмесе де, жолға шықты. ⁹ Ибрайым ўәде етилген елге орналасқанда, исеними себепли жат жерли адамдай болып жасады. Өзи менен бирдей ўәдеге шерик болған Ысақ хэм Яқып пенен, ол шатырларда өмир кеширди. ¹⁰ Себеби ол дөретиўшиси де, қурыўшысы да Қудай болған, бекем тийкарға ийе қаланы күтетуғын еди.

¹¹ Исеними себепли, Сараның нәсилсиз болыуына хэм өзиниң жасы өткенине карамай, Ибрайым әке болыў мүмкиншилигине еристи. Өйткени ол ўәде еткен Қудайдың садық екенине исенди. ¹² Солай етип, бир адамнан, яғный қартайып нәсилсизленип қалған Ибрайымнан аспандағы жұлдызлар сыяқлы, тениз жағасындағы қум сыяқлы есап-сансыз әўладлар пайда болды.

¹³ Алдын айтылған бул адамлардың хэммеси де өмирлериниң ақырына дейин исенимин сақлап қалды. Ўәде етилгенлерди алмаса да, оларды узақтан көрип қуўанды. Олар өзлериниң жер жүзинде жат хэм қонақ адамлар екенин ашық мойынлады. ¹⁴ Усылай сөйлеген адамлар өз ўатанын излеп жүргенин көрсетеди. ¹⁵ Егер олар өзлери таслап кеткен елди ўатаным деп ойлай бергенде, сол жерге қайтып барыуға жол табар еди. ¹⁶ Бирақ, олар жердеги ўатаннан да жақсырағын, яғный аспандағы ўатанды әрман ететуғын еди. Сол себептен Қудай олардың Қудайы болыуға арланбайды. Себеби Ол олар ушын бир қала таярлап қойыпты.

¹⁷⁻¹⁸ Ибрайым сыналғанда, исеними себепли улы Ысақты қурбанлыққа берди. Қудай Ибрайымға: «*Сениң урнағың Ысақ арқалы даўам етеди*»*, – деген ўәдени берген болса да, ол жалғыз улын қурбан етпекши болды. ¹⁹ Өйткени Ибрайым Қудай өлилерди де тирилте алды, деп исенди. Астарлап айтқанда, ол Ысақты өлимнен қайтарып алды. ²⁰ Исеними себепли, Ысақ келешекте болатуғын нәрселерди

---

* 11:17-18 Жаратылыс 21:12.

болжап, уллары Якып хэм Исабқа пәтиясын берди. ²¹ Якып өлери-нен алдын исеними себепли, Юсуптың еки улына бирме-бир пәтиясын берди хэм хасасының ушына сүйенип, Қудайға сыйынды. ²² Юсуп өлери-нен алдын исеними себепли, Израил балаларының Мысырдан шығатуғынын болжап айтты хэм оларға кетеринде өзиниң сүйегин алып кетиўди буйырды.

²³ Муўса туўылғанда, ата-анасы исеними себепли, оны үш ай жасырып қойды. Себеби баланың айрықша екенин көрди хэм патшаның пәрманынан қорқпады. ²⁴ Муўса ержеткенде, исеними себепли, Фараонның* қызының баласы деп аталыўдан ўаз кешти. ²⁵ Ол ўақытша гүнакар өмирдиң кәйип-сапасын сүриўдиң орнына, Қудайдың халқы менен бирге жәбир шегийди таңлады. ²⁶ Масих себепли хорланыўды Мысырдың ғәзийнелеринен де уллырақ байлық деп санады. Өйткени ол алажақ сыйын күтетуғын еди. ²⁷ Исеними себепли, ол патшаның қәхәринен қорқпай, Мысырды таслап кетти. Көринбейтуғын Қудайды көргендей, ол мәрт еди. ²⁸ Тунғышларды набыт қылған периште израиллыларға қол тийгизбесин деп, Муўса исеними себепли, Қутқарылыў байрамының қурбанлығының шалынуғын хэм оның қанының қапыларға себилиўин буйырды.

²⁹ Исеними себепли, израиллылар Қызыл теңизди қурғақ жерден өткендей кешип өтті. Мысырлылар да усылай ислемекши болып хәрәкет еткенде, суўға батып кетти.

³⁰ Исеними себепли, израиллылар Ерихо қаласының әтирапын жети күн айланғанда, қала дийўаллары қулады.

³¹ Сонда исеними себепли, бузық хаял Рахаб та Қудайға бойсынбайтуғын адамлар менен бирге өлтирилмеди. Себеби ол жансызларды жыллы жүзлик пенен қабыл алған еди.

³² Және не айтайын? Геден, Барак, Самсон, Еффа, Даўыт, Самуел хэм барлық пайғамбарлар хаққында айтып отырыў ушын ўақтым жетпейди. ³³ Исеними себепли, олар патшалықларды жеңди, әдиллик орнатты, ўәде етилген нәрселерди алды хэм арысланлардың аўызларын тосып қойды. ³⁴ Лаўлаған отты сөндирди, қылыш жүзинен қашып қутылды. Хәлсирегенде Қудайдан күш алды, саўашта қүдиретли болды хэм жаў әскерлерин қыйратты. ³⁵ Исеними себепли, хаяллар өз мархұмларын тирилген ҳалда қайтарып алды. Ал айырымлары еле де жақсырақ тирилиўге ерисиў ушын, азатлықтан ўаз кешти хэм азапланып өлтирилди. ³⁶ Және гейбиреўлері масқараланып, қамшы жеди, хәтте, шынжырлар менен байланып, қамаққа салынды. ³⁷ Исеними себепли, олар тас пенен урылды, пышқы менен кесилип

* 11:24 *Фараон* – әйемги Мысырда патша усылай аталған.

екиге бөлінді, қылыштан өткерилип өлтирилді. Қой хәм ешкинин терилерин жамылып, сергиздан болып жүрди, жоқшылықта жасады, қыйыншылықтарға ушырады хәм хорлық көрди. ³⁸ Дүнья бул адамларға ылайық емес еди! Олар шөллерди, таўларды, үңгирлерди хәм төлелерди гезип себил болды.

³⁹ Олардың хәммеси де исеними себепли Қудай тәрәпинен хоша-метленген болса да, ўәде етилгенди алмады. ⁴⁰ Өйткени Қудай бизлер ушын буннан да жақсырақ нәрсени таярлап қойғанлықтан, олар бизлерсиз минсизликке ериспеди.

Он екінши бап

Қудай Өзи сүйген адамын тәрбиялайды

¹ Минекей, бизлерди қоршаған усындай көп санлы гүәлар топары бар екен. Сонлықтан бизлер де кесент беретұғын хәр бир жүкті хәм өзлеримизге тез жабысатуғын гүнаны таслап, Қудай алдымызға қойған жарыста шыдамлылық пенен жуўырайық. ² Исенимимиздин тийқарын салыўшы хәм оны минсизликке еристириўши Ийсаға көз тигейик. Ол Өзин күтип турған куўаныш ушын, атанақ ағашта шегелениўдиң шермендешилигин писент етпей өлимге барып, Қудайдың тахтынын оң тәрәпине* отырды. ³ Гүнакарлардың усындай қарсылықларына шыдаған Ийсаны ойлаңлар. Сонда халдан тайып, руўхый түскинликке түспейсизлер. ⁴ Сизлер гүнаға қарсы гүресте қаныңыз төгилгенше гүрескен жоқсыз-ғо. ⁵ Қудайдың Өз улларына сөйлегендей қылып, сизлерге айтқан мына ақыл-нәсиятын умыттыңыз:

*«Улым! Жаратқан Ийемиздиң тәрбиясына итибарсыз қарама,
Ол сени ашкаралағанда, руўхыңды түсирме.*

⁶ *Себеби Ол сүйген адамын тәрбиялайды,*

Улы қылып қабыл еткен хәр бир адамын жазалайды»**.

⁷ Тәрбияланыў ушын шегип атырған азапларыңызға шыданлар. Қудай сизлерге Өз балаларындай қатнас жасап атыр-ғо. Әкеси тәрәпинен тәрбияланбайтуғын ул бола ма? ⁸ Хәр бир адам алатуғын тәрбияны алмай атырған болсаңыз, онда сизлер хақыйқый уллар емес, ал некесиз туўылған балаларсыз. ⁹ Сондай-ақ, бизлерди тәрбиялаған дүньядағы әкелеримизди бизлер хұрмет ететуғын едик. Ондай болса, руўхый Әкемиз болған Қудайға еле де көбирек бойсынып жасаўымыз керек емес пе? ¹⁰ Әкелеримиз бизлерди өзлери дурыс деп ойлаған

* 12:2 Ямаса: ең сыйлы орынға.

** 12:5-6 Сулайманның нақыл-мақаллары 3:11-12.

жол бойынша қысқа ўақыт ишинде тәрбиялады. Бирақ Қудай Оның мухаддеслигине шерик болыўымыз ушын, бизлердиң пайдамызды ойлап тәрбиялайды. ¹¹ Тәрбиялаў ушын берилген хәр бир жаза ўақтында куўаныш емес, ал қапагершилик алып келеди. Бирақ кейин ала ол усылай тәрбияланған адамларға тынышлық бериўши хақлык алып келеди.

¹² Солай етип, түскен еңсенизди көтерип, аяқларыңызда тик турыңлар*. ¹³ Араңызда исеними ақсағанлар жаман жолға түспей туўрыланыўы ушын, дүзиў жол менен жүринлер**.

***Қудайға кулақ аспай
кетпеңдер!***

¹⁴ Хәмме менен татыў болып жасаўға хәм мухаддес болыўға тырысынлар. Мухаддесликке ийе болмай турып, хеш ким де Ийемизди көрмейди. ¹⁵ Араңыздағы хеш бириңиз Қудайдың мийриминен айырылып қалмаўы ушын хәм араңызда сизлерге зыян тийгизип, көплерди зәхәрлейтуғын ашшы тамыр көгерип шыкпаўы ушын, бир-бириңизге жақсылап қараңлар. ¹⁶ Ишинизде хеш ким бузыкшылық ислемесин ямаса тунғышлық хуқықын бир аўқат ушын сатқан Исаб сыяқлы қудайсыз болмасын. ¹⁷ Хабарыңыз бар, Исаб сонынан әкесиниң пәтиясын алыўды қәлегенде, тилеги қабыл етилмеди. Ол көз жасларын төгип жалбарынса да, өзи ислеп қойған исти өзгерте алмады.

¹⁸ Сизлер жақынлаған таў – көзге көринетуғын, лаўлап жанған, қараңғылық пенен түнекке шөккен, даўыл басқан, ¹⁹ кәрнай сести хәм Қудайдың сөзи жанлаған Синай таўы емес. Қудайдың сол даўысын еситкенлер бизлерге қайтып айтылмасын, деп жалбарынған еди. ²⁰ Өйткени олар: *«Егер таўға, хәтте, малдың туяғы тийсе де, тас пенен урып өлтирилсин»****, – деген буйрықтан қорқып, шыдай алмады. ²¹ Бул көринис соншелли қорқынышлы болғанлықтан, Муўса да: *«Жүдә қорқып, дирилдеп баратырман»*****, – деген еди. ²² Бирақ сизлер Сион таўына, яғнай тири Қудайдың қаласы – аспандағы Ерусалимге, ондағы мың-мыңлаған периштелердиң куўанышлы жыйынына ²³ хәм атлары аспанда жазылған, Қудайдың туңғыш балалары сыяқлы болған биринши исениўшилер жыйнағына жақынладыңлар.

* 12:12 Сөзбе-сөз: күшсиз қолларыңызды көтерип, хәлсиз дизелериңизди жазынлар.

** 12:13 Сөзбе-сөз: ақсаңлаған аяқ қайырылып қалмай, шыпа алыўы ушын, тегис жол менен жүринлер.

*** 12:20 Шығыў 19:12-13.

**** 12:21 Мухаддес Нызамды қайталаў 9:19.

Сизлер және де хәмме адамды хуқим етиўши Қудайға, минсизликке ерискен хақ адамлардың руўхларына, ²⁴ жаңа келисимнің тәўеллешиси Ийсаға хәм Абылдың қанынан да артық болған Ийсаның кеширим беретуғын себилген қанына жақынладыңлар.

²⁵ Абайлы болыңлар, сөйлеп турған Қудайға кулақ аспай кетпеңлер. Оның тапсырмасы менен жер бетинде ескертип сөйлеген Муўсаға кулақ аспаған Израил халқы жазадан қашып қутыла алмаған еди. Егер бизлер де аспаннан өзлеримизге ескертип сөйлеп турған Қудайға кулақ аспасак, буннан да аўырырақ жазадан қалай қашып қутыла аламыз? ²⁶ Қудай Синай таўында сөйлегенде, Оның даўысы жерди силкиндирип жиберген еди. Ол тағы да: *«Және бир мәртебе тек жерди емес, ал аспанды да силкиндиремен»**, – деп ўде берген еди. ²⁷ «Және бир мәртебе» деген сөзлер силкинбейтуғын нәрселердин мәңгиге қалыўы ушын, силкинетуғын нәрселердин, яғный жаратылған нәрселердин жоқ болатуғынын аңлатады. ²⁸ Солай етип, бизлер силкинбес патшалыққа ерискенимиз ушын шүкирлик билдирип, Қудайға унамлы түрде, Оған хұрмет хәм қорқыныш пенен сыйынайык. ²⁹ Себеби бизиң Қудайымыз – жандырып жоқ қылатуғын от.

Он үшінши бап

Соңғы ақыл-нәсиятлар

¹ Бир-бириңизди туўысқанларша сүйиўди даўам етиңдер. ² Миймандослықты умытпаңлар. Өйткени айырымлар усылай ислеп, өзлери билмей, периштелерди қонақ қылған. ³ Қамақта болғанларды өзлериңиз олар менен бирге тутқын болғандай есте тутыңлар. Және де, азап шегип атырғанларды да өзлериңиз азап шегип атырғандай ядыңыздан шығармаңлар. ⁴ Хәммеңиз некеге хұрмет пенен қараңлар. Некеңиздиң төсеги гүна менен былғанбасын. Себеби Қудай бузқышылық ислегенлерди хәм неке хадаллығын бузғанларды хуқим етеди. ⁵ Ақшаны сүйиўден аўлақ болып жасаңлар. Өзлериңизде барға қанаат етиңдер. Өйткени Қудай былай деген:

*«Сени ҳеш қашан таслап кетпеймен,
Хеш қашан қалдырмайман»**.*

⁶ Сонлықтан бизлер батырлық пенен былай деймиз:

*«Жаратқан Ийем маған жәрдем береди, мен қорқпайман,
Адам маған не ислей алады?»****

* 12:26 Агей 2:6, 21.

** 13:5 Мухаддес Нызамды қайталаў 31:6, 8; Жаратылыс 28:15; Ешуа Набин 1:5.

*** 13:6 Забур 117:6.

⁷ Сизлерге Қудайдың сөзін айтқан жетекшилеріңизді еске түсіріндер. Олардың қалай жасағанына хәм өмиринің ақыры қандай болғанына қарап, олардың исениминен өрнек алыңлар. ⁸ Ийса Масих кеше, бүгін хәм мәңгиликке бирдей. ⁹ Хәр түрлі жат тәлийматларға берилип, азғырылманлар. Кеўилдің аўқатқа байланыслы қағыйдаларды орынлаў менен емес, ал Қудайдың мийрими менен бекемленгени жақсы. Бундай қағыйдаларды орынлаўшылар хеш қандай пайда көрмеді.

¹⁰ Бизлердің қурбанлық шалынатуғын орнымыз бар. Оның үстінде Ийса Масих бизлер ушын қурбан болды. Мухаддес шатырда хызмет етеуғын яхудий руўханийлеринің сол қурбанлықтан пайда көриўге хақысы жоқ*. ¹¹ Яхудий бас руўханийи гүна ушын қурбанлықка берилген маллардың қанын Ең мухаддес бөлмеге апарады. Ал шалынған маллардың денеси елаттың сыртында өртеп жибериледи. ¹² Сол сыяқлы Ийса да Өз қаны менен адамларды мухаддес қылыў ушын, қала дәрўазасының сыртында азап шекти. ¹³ Олай болса, бизлер де Оның көрген хорлығын бөлисиўимиз ушын, елаттың сыртына шығып, Оған барайық. ¹⁴ Себеби бул жерде бизлердің мәңгилик қаламыз жоқ. Бизлер келешекте аспаннан түсетуғын қаланы әрман етеміз.

¹⁵ Сонлықтан Ийса арқалы Қудайға үзликсиз мақтаўларымызды қурбанлық сыпатында усынайық. Яғный, Оның атына деген алғысларымыз аўзымыздан түспесин. ¹⁶ Жақсылық ислеўди хәм өзлериңизде болған нәрсени басқалар менен бөлисиўди умытпаңлар. Өйткени бундай қурбанлықлар Қудайға унайды.

¹⁷ Жетекшилеріңиздің сөзлерин тыңлаңлар хәм оларға бойсыныңлар. Себеби олар сизлер ушын Қудайға есап беретуғын адамлар болғанлықтан, жанларыңызды қараўыллайды. Олар бул хызметин қуўаныш пенен, налымай атқарыў ушын, оларға кулақ асынлар. Болмаса, өзлериңиз зыян көресизлер.

¹⁸ Бизлер ушын дуўа етинлер. Бизлер өзлеримиздің пәк хұжданға ийе екенимизге хәм хәр тәрәплеме хадал өмир сүриўди қәлейтуғынымызға исенемиз. ¹⁹ Әсиресе жаныңызға тез қайтып барыўым ушын дуўа етиўиңизди өтিনিш етемен.

Соңғы сәлемнама хәм тилеклер

²⁰ Өз қанын төгіп, мәңгилик келисимди бекитиўи арқалы қойлардың уллы Шопаны болған Ийемиз Ийсаны тынышлық бериўши Қудай өлимнен тирилтти. ²¹ Усы Қудай Оның еркин орынлаўыңыз

---

* 13:10 Сөзбе-сөз: сол қурбанлықтан жеўге хақысы жоқ.

ушын, сизлерге хәр бир жақсы нәрсени жеткизсин. Өзине унайтуғын нәрсени Ол Ийса Масих арқалы бизлерде әмелге асырсын. Масихқа мәнгиге даңқ болсын! Аўмийин.

²²Туўысқанларым, сизлерге өтиниш етемен, усы нәсият сөзлеримди қабыл етиңлер. Өйткени мен сизлерге қысқаша жаздым. ²³Туўысқанамыз Тимофейдиң азат етилгенин билиўиңизди қәлеймен. Ол жақын арада жаныма келсе, оның менен бирликте сизлерди көриўге бараман. ²⁴Жетекшилериңиздиң хәммесине хәм пүткил исениўшилерге* сәлем айтыңлар. Италиядан келгенлер сизлерге сәлем айтып атыр. ²⁵Қудайдың мийрими хәмменизге яр болсын!

---

* 13:24 Сөзбе-сөз: мухаддеслерге.